

Allakkiq Notat

Uunga
Til

Alle i plannetværket

Assinga uunga
Kopi til

Brevdato: 01-11-2017
Sags nr. 2017 - 24844
Akt id. 6518198
J.nr. 26.70.

P. O. Box 1037
3900 Nuuk
Tel. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 50
E-mail: oed@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Muligheden for at dispensere fra bestemmelser, der er fastsat med hjemmel i bevaringsbekendtgørelsen

Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 31 af 30. oktober 1991 om varetagelse af bevaringshensyn i kommuneplanlægningen (Bevaringsbekendtgørelsen) pålægger kommunerne - at indarbejde bestemmelser til bevaring af byernes mest værdifulde bevaringsområder med udgangspunkt i de gule bynotater. Planlægning og arealforvaltning er imidlertid ikke permanente størrelser: Bygninger kan brænde ned, forfalde på grund af manglende vedligeholdelse m.v. ligesom ønsket om at bevare et bestemt område ændre sig over tid. Dette rejser spørgsmålet om, hvorledes hhv. Naalakkersuisuts forvaltning og de kommunale forvaltninger kan og bør forholde sig til, når der opstår uoverensstemmelser mellem på den ene side de landsplanmæssige interesser i form af de gule bynotater og på den anden side de faktuelle forhold ude i virkeligheden eller det pågældende delområdes ønskede, fremtidige udvikling.

Bevaringsbekendtgørelsen indeholder ingen dispensationsbestemmelser eller nogen beskrivelse af procedure for en mulig fremgangsmåde, der kan anvendes såfremt det påtænkes evt. at fravige de bestemmelser, der er blevet fastsat i et bevaringsøjemed.

Særligt værdifulde bevaringsområder

Bevaringsbekendtgørelsens § 2 fastsætter, at det påhviler kommunerne at fastsætte tilstrækkelig entydige bestemmelser, der sikrer, at de landsplanmæssige bevaringsinteresser bliver tilgodeset. Bestemmelserne fastsættes i dispositionsplanens rammer, hvilket svarer til dét, der i dagens terminologi kaldes for de overordnede bestemmelse for et givent delområde.

§ 20, stk. 5 i Inatsisartutlov nr. 17 af 17. november 2010 om planlægning og arealanvendelse (planloven) fastsætter således, at de overordnede bestemmelser for et delområde skal indeholde bestemmelser om "fredede eller bevaringsværdige træk, herunder fredede eller bevaringsværdige bygninger, anlæg eller områder, bevaringsværdige naturværdier samt kulturhistorisk værdifulde områder".

Ordlyden i bevaringsbekendtgørelsens § 2 synes således at udelukke, at kommunerne kan vælge at dispensere efter planlovens § 50, fra bevaringsbestemmelser, der er fastsat i henhold til Bevaringsbekendtgørelsen § 2: For det første er fastsættelsen af bevaringsbestemmelser for de særligt værdifulde bevaringsområder en bunden opgave, der påhviler kommunerne med henblik på at de landsplanmæssige interesser bliver tilgodeset. Herudover kan kommunen alene dispensere jf. § 50 fra de detailregulerende bestemmelser.

Ønsker en kommune således at skabe mulighed for en fravigelse af bevaringsbestemmelserne, kan kommunen vælge at tilvejebringe et kommuneplantillæg, der ændrer de overordnede bestemmelser og muliggør de ændringer, der påtænkes. Det bemærkes i denne forbindelse at Bevaringsbekendtgørelsen blev tilvejebragt på et tidspunkt, hvor kommuneplaner og kommuneplantillæg skulle godkendes politisk af Hjemmestyret, så blev denne kompetence blevet overdraget til kommunerne med 2010-loven. I forbindelse med kommuneplantillæg, der muliggør en indskrænkelse m.v. af de landsplansmæssige bevaringsinteresser har Naalakkersuisut i dag en indsigelsesret og -pligt. Netop fordi der her er tale om en mulig tilsidesættelse af de landsplansmæssige interesser, forudsætter vedtagelsen af et kommunalt planforslag, der eksempelvis annullerer ét eller flere bevaringsværdige bygninger, at der foreligger en godkendelse med hensyn til ændring af de landsplansmæssige bevaringsinteresser fra Naalakkersuisuts side.

Senest i forbindelse med høringen af det kommunale planforslag (men helst så tidligt i processen som muligt), må der internt i Selvstyret ske en vurdering af, hvorvidt det vil være muligt at godkende en ændring af de landsplansmæssige interesser. Idet bekendtgørelsen ikke indeholder dispensationsbestemmelser, der i givet fald kunne være uddelegeret til Naalakkersuisuts forvaltning, må det antages, at fravigelser af de landsplansmæssige bevaringsinteresser i udgangspunktet skal godkendes af den ressortansvarlige Naalakkersuisoq.

En undtagelse til kravet om en politisk godkendelse kunne i denne forbindelse være ajourføringen af de bygninger, der er registreret som særligt bevaringsværdige, såfremt disse nedbrænder eller må erklæres kondemnabile pga. manglende vedligeholdelse.

Selvom den enkelte Naalakkersuisoq i princippet selv bærer ansvaret for sit politiske ressortområde jf. Landstingslov nr. 6 af 13. maj 1993 om landsstyremedlemmers ansvarlighed, så er netop spørgsmålet om en sammenhængende landsplanlægning essentielt en disciplin, der kun kan varetages på tværs af sektorer.

Det må på baggrund heraf anbefales, at Landsplanafdelingen, forud for Naalakkersuisoqs stillingtagen, sender de foreslåede ændringer af de landsplansmæssige bevaringsinteresser i høring. Ud over en vurdering af, hvorvidt den pågældende bygning eller det pågældende delområde må anses for at være kulturhistorisk eller arkitektonisk bevaringsværdigt m.v.¹ bør der således indhentes tilkendegivelser fra

¹ Jf. eksempelvis Vejledning i bevaring af bygninger, bebyggelser og byområder, Grønlands Hjemmestyre 1990.

Naalakkersuisuts øvrige berørte myndigheder samt eventuelt andre berørte parter. Hvem der skal høres i det enkelte tilfælde, må bero på en konkret vurdering, men bør i udgangspunktet være de myndigheder, der kan tænkes at have en interesse i en given bevaringssag. Typisk kunne der her være tale om:

- Grønlands Nationalmuseum og Arkiv,
- Departementet for Erhverv samt
- Den ”bygherre”, der har tilkendegivet en interesse for en udvikling, der ikke er i overensstemmelse med bevaringsinteressen.

Det anbefales, at Landsplanafdelingen på baggrund heraf tilvejebringer en sammenfattende vurdering af de fordele og ulemper Naalakkersuisuts beslutning må forventes at indebære. Dette gælder både de positive konsekvenser ved bevaring, herunder både arkitektonisk, kulturhistorisk, men også fx positive økonomiske konsekvenser i et turisme-øjemed. Vurderingen bør dog også se på, hvilke negative konsekvenser en fastholdelse af bevaringshensynet eventuelt må forventes at få i forhold til byens/samfundets udvikling i øvrigt.

Øvrige bevaringsværdige områder

Bevaringsbekendtgørelsen § 3 fastsætter endvidere, at der i kommuneplanlægningen skal tages stilling til byens ”øvrige bevaringsværdige byområder”. I forbindelse med planlægningen skal der tages stilling til, i hvilket omfang områderne skal bevares, således at områdernes særpræg ikke går tabt.

Af bestemmelsens ordlyd fremgår det kun, at der her er tale om delområder i byerne, der er opført i perioden fra 1950 til slutningen af 1960’erne. Herudover må det antages, at de delområder der her er tale om, er dem, der er udpeget som bevaringsværdige i de gule bynotater sammen med de § 2-områderne.

I modsætning til § 2-områderne synes der her ikke at være tale om en landsplansmæssig bevaringsinteresse, idet bestemmelsen lægger op til, at det i udgangspunktet falder indenfor kommunalbestyrelsens kompetence at tage stilling til, i hvilken udstrækning en bevaring af de eksisterede forhold bør sikres igennem kommuneplanlægningen. I udgangspunktet står det således den enkelte kommune frit for at ændre eller ophæve bevaringsbestemmelser, der er fastsat med hjemmel i Bevaringsbekendtgørelsens § 3. Naalakkersuisut har dog fortsat mulighed for at fremsætte indsigelser i henhold til planlovens §§ 11- 13.

Heller ikke i denne situation er der mulighed for at kommunerne kan dispensere (jf. planlovens § 50) fra de bestemmelser, der er fastsat med hjemmel i Bevaringsbekendtgørelsens § 3. Baggrunden herfor er den, at der efter § 50 alene kan dispenseres fra kommuneplanens detailregulerende bestemmelser. Selve fusioneringen af kommuneplan og lokalplaner til ét planniveau gennemføres imidlertid først i forbindelse med 2008-forordningen. At bestemmelserne jf. Bevaringsbekendtgørelsen skal fastsættes i kommuneplanlægningen, må således forstås således at bevaringsbestemmelserne fastsættes i dét, der i dag svarer til et

delområdes overordnede bestemmelser – hvilke der ikke kan dispenseres fra. Også her er kommunalbestyrelsen således nødsaget til at tilvejebringe en ændring af det kommunale plangrundlag – dog med den forskel, at dette IKKE kræver Naalakkersuisuts godkendelse.

Til diskussion: De praktiske forhold omkring selve høringsprocessen skal afdækkes – hvordan høres de lokale? Kan kommunerne hjælpe med opslag? Ligeledes skal der findes en måde, hvorpå de gule bynotater opdateres – så der er et sted, hvor man er sikker på, at dette er de gældende, opdaterede bestemmelser.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Thomas Gaarde Madsen
Toqq/direkte 345415
thga@nanoq.gl